

holdet. Karaktererne er klokt set, men de nærmer sig schema. De er rigtig skildrede karakterer, men de er ikke i den grad livsfyldige runde mennesker. Og dog — Kiellands evne til at skildre, Kiellands charme er usvækket. Han er sig selv lik.

Saa sker det merkelige: Kielland skriver sin sidste roman „Jacob“. Det er om snyteren Tørres Wold. Han hater ham, han brændemerker ham, — men han fængsles av denne bondefule hyklers indre kraft, av den livsmagt der er i ham, den herskermagt, hvormed han underkaster sig verden. Motsigelserne i denne bok er levende, men skildringerne har faat en magt og en bredde som ikke før. Man staar famlende overfor denne bok: er der noget nyt, som er ved at bryte frem? Det er forfatteren, som selv er usikker. Det han skaper, holder paa at ta magten fra ham.

Kiellands forfatterskap slutter med dette lovende begynderarbeide.

The rest is silence.

Just Bing.

OLE BULL.

En eventyrskikkelse med eventyrets hele glans og charme over sig. En ekte norsk askeladd fra Bergen. —

Han var den bedste gesandt, vort folk hadde, fordi hans nationale toner klang videst, renest og dypest. —

Bergen, som er den vidunderligste by i verden, er ogsaa Norges skjønneste og mest poetiske. Just netop derfor maatte en slik mand som Ole Bull være fra Bergen. For Bergen er ogsaa kunstens og tonernes første og rikeste hjem i Norge. —

Far fortalte mig engang, at Ole Bull under et besøk i farfars hjem hadde sagt om sig selv: „selvfølgelig er jeg født i Bergen.“

Vi har hat kunstnere, tonedigtere og virtuoser baade før og siden Ole Bulls tid, men ingen som ham. Ti han var den største *norske* av dem alle. Han kunde i sandhet gjøre *Henrik Ibsens* ord til sine:

„Se derav er jeg av sneglearten,
at huset bærer jeg med paa farten.“ —

Ole Bull før viden om. Italiens slotter og solsletter, Egyptens palme-
lunde, Amerikas prærier, Ruslands stepper, Englands taakeklamme byer
— har gjenlydt av hans guddommelige felespil. Overalt nyttet han leiligheten til at minde om,
at der ligger et lite fagert land langt der nord,
det fagreste land i verden, — *Norge*.

Antgt. et konfirmationsbillede av
Ole Bull.

Som alle stormænd herhjemme — og for
den saks skyld ogsaa ute — kjæmpet han mot
småa og store trold, mot sneversyn, fordom,
træghet og misundelse. Heldigvis var Ole Bull
saa sterk baade legemlig og aandelig, at han
ikke — som saa mange andre — bukket under
i kampen. Han hadde valgt til motto: „*Bellum
vita — vita bellum*“¹⁾ og levde i fuld sam-
klang dermed. —

Hans livsløp er saa rikt paa eventyrlige
begivenheter og tilskikkelser, at begynder jeg
paa eventyret, vil man høre det tilende. Det
har denne jubilæumsbok ikke plass til, fordi
den vil spænde saa vidt. — *Henrik Wergeland*,
H. C. Andersen, *Adam Oehlenschläger*, *Jonas
Lie* og mange fler har fortalt endel av disse
eventyr fra virkeligheten. Jeg skal her kun
gjenta et eneste, som jeg synes er et av de
bedste. Eventyret og sandheten om, hvordan
Ole Bull i Italien ved et træf fandt det første
trin paa den berømmelsens stige, opad hvil-
ken han skulde stige saa høit. *Henrik Wer-
geland* har anonymt først berettet det i en
bok „*Mærkelige Nordmænd*“²⁾ slik:

„Møllarguten“.

¹⁾ „Hvor der er krig, er der liv — hvor der er liv krig.“ ²⁾ Utkom i Kristiania 1843.

„— Da hænder det en dag mot aften, at den bekendte sangerinde mad. Colbran (siden gift med Rossini) ved at gaa forbi casa soldati, et vertshus av lav rang, en kneipe for soldater, vetturinoer og mulæsel drivere, hører fra et aapent vindu i huset nogen vidunderlige satser utført paa et instrument, som hun ikke tror at kjende. Det var Bull. Paa sin kalkete hybel i det elendige vertshus, hvor han hadde tat ind paa grund av en, ved en laantagers uefterrettelighet indtraadt, ebbe i kassen og nu i etpar uker hadde opholdt sig, hadde han, mens hele byen¹⁾ kun talte om Beriot, Malibran og Colbran, skrevet sin første betydelige komposition, „Concerto i A-dur“, og, ubekjendt med den kunstmæssige maate at nedskrive sine tanker paa med hensyn til utsætningen, sat han nu der ved det aapne vindu og gjennemspilte sine satser. Sangerinden stod længe lyttende.

„Det maa være en fiolin; men en guddommelig. Den erstatter Malibran og Beriot. Avsted til Zampieri.“

Om aftenen henved 10, da Bull, sulten og syk, alt i etpar timer laa i sin seng, banker det paa døren. „Cospetto di Bacco for trapper.“ Det er Zampieri selv, den mest musikalske av alle Italiens nobili, viden berømt fra mont Cenis til kap Spartivento. Bull maa op og improvisere. Han var manden. Lad Malibran ha sin migræne og Gud vet hvad. Ja han maatte ikke alene op, men straks avsted med Zampieri til teatret, hvor han traf en glimrende forsamling, selve storhertugen av Toskana og Beriot med sin haand omviklet paaskrømt med et tørklæde. Bull henrev straks forsamlingen. Han skjøt hjertet i livet og bad damerne om temaer. Prins Carlo Poniatowskys gemalinde gav ham et av Norma, to andre damer et av Korinths beleiring og et av Capuleti & Montechi. Da han endte faldt en blomsterregn over ham fra de henrykte damer; Zampieri, Beriot og hele forsamlingen komplimenterte ham. Bull var et fund.“

Jonas Lie supplerer beretningen om denne kveld med bl. a.:

„Ole Bull var pludselig overflyttet i et fepalads og la i sin bedøvende forvirring ikke merke til, at publikum i begyndelsen mottok ham med mindre velvilje. Idet den underlig forvildede skikkelse i den tarvelige dragt viste sig, hørtes der endog noget, der lignet pipen. Tonerne begyndte imidlertid at lyde utover . . . vilde, klagende, eiendommelige . . . De banet sig længere og længere vei . . . behersket mer og mer den betatte, tilsidst næsten aandeløse stilhet, og han hadde neppe endt, førend han avbrøtes av en storm av bifaldsrop, der ikke vilde ta ende.

Direktøren lot teppet gaa ned. Bull vaklet ut, og mens man førte den utmattede kunstner ind i et sideværelse for at gi ham mat og drikke, vedblev huset at ryste under tilskuernes stormende bifaldsklap.“ — —

¹⁾ Bologna i Italien.

OLE BULL
i tretiaarsalderen.

Ole Bull spilte for keisere og konger, for bønder og byfolk, fattige og rike, for alle folkeslag og alle slags mennesker. Han høstet guld og hæder; tapte guldet, beholdt hæderen.

Tilslut vilde han skape en jordisk idealstat, „Ny-Norge“ i Pensylvanien.

OLE BULL.

Det gik den vei, slike stater *maa* gaa, saa-længe menneskerne kun er mennesker. — —

— — — Saa kommer en dag den store hersker i dødens tyste rike og banker paa hos Ole Bull. Men Ole Bull negter at følge, før han har gjen-set jordens deiligste land, Norge. Vil manden med ljaeen følge ham dit, skal *han* følge over Lethe.

De to begynner saa kapløpet over havet.

Ole Bull har et lite forsprang; men døden følger ham trofast i hæ-lene.

Da Ole Bull naar *Liverpool*, søker hans forfølger at overtale ham til at opgi løpet. De

engelske læger siger til den dødssyke felekonge: „De kommer ikke levende over Nordsjøen. — De *maa* dø her.“ —

„Det vet *jeg* bedre,“ svarer Ole Bull, „*jeg kan* ikke dø, før jeg atter har gjen-set fædrelandet. — *Jeg kan kun dø i Norge.*“ — —

Han faar ret. — Han naar Bergen. — —

— — Med smaa lyngblomster i hænderne og under tonerne av *Mozarts* Requiem seiler vor store tonedigter over dødsfloden. — —

Og det norske folk føler en stor smerte; saa stor, som kun et helt folk i stor og dyp folkesorg kan føle den.

— — Flaggene hænger tunge av sørgeflor og luter mot jorden.

Selv træernes blade lytter sorgfuld og stille efter tonerne til „Sæterjentens søndag“, som under Griegs taktstok lyder saa vemodig der kisten fra Valestranden bæres iland i felekongens by.

Der er taareglimt i de tusinders øine. —

Solen drysset sit lysguld og sin velsignelse ned over den mægtigste sørgeprosession, Bergen har set. Lyset vil med sine varme straalere lindre det lidende folkehjerte.

Langsamt og taus snor det sorte menneskebaand sig opover mot kirkegaarden.

Her lyder Bjørnsøns tale ved graven. Han tolker nationens sorg og nationens tap. Omgitt av det store, sorte menneskehav lyser han Ole Bulls navn ind i udødelighetens pantheon. —

— — Mænd vil komme, og mænd vil gaa. Sekler vil komme, og sekler vil gaa. Men mange mænd vil komme, og mange mænd vil gaa — og mange sekler med dem, før Norge atter faar en kunstner og søn som Ole Bull. — —

Einar Hilsen.

En fele, som har tilhørt Ole Bull.